

L'IGNORANCIA

REVISTA CRÓNICA

ORGA Y XEREMIES D'UNA SOCIEDAT DE MALLORQUINS.

A Palma, cada número. 2 céntims.
 Fóra de Palma » 2 1/2 »
 Números atrassats » 4 »

Sonará cada dissapte, si té vent á sa flauta.

S'envían es números à domicili, tant à dins Ciutat com à ses Viles, pagant per adelantat à s'Administració (Cadena de Cort n.º 11), 1 pesseta à conte de 16 números.

REVISTA DES MES DE JANÉ.

Quant acaba un any diuen à totes ses bandes del mon y en totes ses llengos: «Any nou, vida nova;» nòltros, ets ciutadans, porém dí: «Any nou, mòrt nova;» perque tenim nova escarada de traginà es mòrts en es cementèri. Ses llibrès y es capells son nous, ò heu parexan; y hasta sa pintura de qualque cotxo; de manera que fan ganes de morir-se abans que ses levites y ses trones perdin es pèl y que sa pols se menji es xaròl.

Y en veritat que s'altre dia vatx trobá es cotxo de primera classe, qu'encara no havia vist d'ensá qu'han fèt nêts es cavalls; y es cotxé, llevantsè es capell, me va saludá amb molta política. De llavò ensá no pens amb altre còsa més qu'amb so saludo des cotxé des mòrts. Jò no 'l conexia, perque may he tengut cotxo. ¿Si tendré coló de cera? Me vatx mirá en es miray y no fèya cara de mòrt de primera classe, ni'n poria fé, perque, segons sa cèdula personal, som un viu de quarta classe.

Si voldria dí aquell saludo:—«Señó, ¿qu'ha de mesté carruatge?» No 'n faltaria més sino qu'aquesta empresa nova prengués ses costums des carrilés de devant s'Hòrt del Rey y de sa Porta de Jesús. Per un si acás, quant vetx es cotxo des mòrts ò sa galereta des metge m'arrecon dins una entrada; perque com que no s'hi hajan de mirá tant amb so espanyá un hòmo.

Jò ténch per mí qu'aquell saludo es que sa nova empresa ha encarregat à n'es séus dependents que téngan bona criansa amb sos parroquians; ja era hòra.

Y ara diuen que ningú s'en podrà aná à Son Tritlo amb so séu carruatge: me té sense ànsia mentres hey puga aná à peu.

Dexem axò y anem à un'altre còsa.

Hem tengut unes ventades de ponent que s'en duyan es barrets. ¿Hey ha còsa més trista que sentí qu'es capell futx, dursè ses mans à n'es cap y no tro-

barlo ja, y veure 'l redolá de cantell per dins es fanch y aturarsè dins un basiót? Tothòm riu, y es dueño corre, agafa sa trona, la se mira per dedins y per defòra, la fa neta amb so mocadó, la s'afica fins à ses oreyes, y s'en va fènt ohissos. Aquestes ponentades deuen havè llevat s'arna à molts de cervells.

També hem tengut néu: totes ses muntañes blanquetjavan, fins y tot ses que may s'hi veuen amb so vél de novies. Es ventet venia d'allá; sortiren es rusos à n'es carré; ses dones s'embolicaren ses *nubes* p'es cap, y en es Teatro donáren sa comèdia de circumstancies *Los Perros del Monte de San Bernardo*. Es *Perro* (*perro* vol dí ca) sabia de cò es séu papé, y no sentiren s'apuntadó en es Salt des Ca. Cap des periòdichs d'aquesta capital ha parlat des *debut* d'aquest nou artista, però L'IGNORANCIA, dexant à un costat ses idèes polítiques, que respècta, d'un ca de frares; li ha de fé sa justícia de dí que representá es séu papé amb molt de *decoro*, pues no va ensumá sa copiña ni bañá es papés à s'apuntadó.

Sa ròsa, aquesta malaltia infantil, que aparagué per primera vegada en temps de Heròdes, no ha mancada. Sa flò de vauma y es til-lo que se beuen ets innocents faria corre es Torrent Gròs.

—¿Què t'estimes més, (vatx preguntá à un nin,) tení sa ròsa ò aná à escola?

—Tení sa ròsa, (contestá ben rebent.)

Aquell atlòt s'estimava més sa flò de vauma que sa gramática llatina: estam conformes. Per axò jò no competesch ets infants que los tòca aquesta pèsta; à lo ménos descansen de declinacions y conjugacions: es un punt extraordinari que ténen enguañy, lo mateix que si hagués hagut dues Pascos de Nadal; però amb un sol endiòt.

Conech fa molts d'añs una Ròsa que encara no l'ha aplegada ningú, y s'altre dia li deya à un amich méu fadrí:

—Mira que si t'acòstas à mí me prendás.

—No ténguis ànsia, ja l'he tenguda, (li contestá s'altre.)

No totes ses Ròses son epidèmiques. Parlant de ròses, he pensat ara en ses

Poncelles, tomet de poesies qu'han publicat es méus amichs. Maldament no n'hi haja de méues m'agradan, perque son bones y les heu de lletgi. Aquestes *Poncelles* lo mateix les se pòt posá una atlòta guapa à n'es cap que à n'es pit. N'hi ha de blanques, de vermeyes, de grògues; y totes ténen entre ses fuyes, ò una gota de roada, ò una de mèl, ò una llàgrima, que també es una gota. Per mí aquest llibret es un *album* de retratos, amb sa ventatja que son semblants y no s'hi veuen es cabeys blancs des qui'n ténen.

Y ara es s'hòra de dirvos, poetes, qu'han de fé un *Certámen* à ses fires, y qu'hey ha quatre doblés de lloré que goñá. Ademés tenu es dever filial de fé quedá bé ses lletres balears. Escriviu en mallorquí, qu'es sa lléngo de sa nòstra mare, y escriviu en castellá, qu'es sa lléngo des nòstro pare. A ses fires tothòm hey ha de dú lo que té; duishi vòltros *el pensil, el eden, el oasis, es flaire, añoransa, desconhòrt, etc.*, etc.

A Pollensa han agafat un pexòt molt gròs: ¿sabs si à Ciutat feyan una bolitxada.... ja 'n podrian treure d'òli!

També dins aquest mes han inaugurat en es Col·legi de la Sapiència un *Mussèu Arqueològich*, que li han posat es nòm de *Luliano*. Hey durán totes ses antiguedats que pugan arreplegá, y que no hajin de mantenirles. Tothòm hey pòt dú ses séues antigayes segú de que les hi guardarán bé y li donarán bons conseys y direcció per restaurá ses que heu hajin mesté.

Sa ventada de s'altre vespre s'en dugué colomés, xemenès, teules, fanals, abres, y arregusá sa Junta de sa Filoxera, perque es propietaris de viñes no li havian posat polítxó: axó fa plorera.

Y ara vetx qu'aquesta revista, qu'havia comensada alegre, acaba massa sèria: axí es el mon y la vida, y axí han acabat molts de dies des mes de Jané: es dematí sol y es capvespre brusca. Lo que no puch assegurar es si he comensat riguent y acabat plorant, ò à s'en revés, però voldria dexá bon gust à sa boca des lectors de L'IGNORANCIA.

Ets ametlés están plens de flò, y dona

gòtx fé una vòlta fins à Son Rapiña y sa Vileta; ses faveres fan una oloreta qu' embalsama, y prest podrem menjá faves y pèsols amb cuxòt; y després vendrán ses cireres, y ets anbarcòchs, y es rems, y es melicotons, y es melons. Totes aquestes esperances néxan de sa primera flò, de sa flò de s' ametllé. Quant vetx sa primera à un cap de brot, ja no ténch pús fret, maldament en fassa y si no estava empagahit m' en aniria encarrara à cercá nius, còm altre temps, fa molts d' anys.

NEMO.

ES MUSEO LULIÀ.

Per satisfé sa curiositat d' ets ignorants direm quatre paraules sobre es *Museo* arqueològich que baix de sa protecció del Beato Ramon Lull diumenge passat se va inaugurar en es Col·lègi de Nòstra Señora de la Sapiència.

Es fundadós d' aquest *Museo*, la major part col·legials, se propòsan replegá, conservá y restaurá es cuadros, relaulos y altres antiguedats amb pintura, escultura y estampes, amb mobiliari, serralleria, ceràmica, etc., etc.; à fi y efècta d' evitá que acabin de tudarsé ses pòques mòstres de lo que sabian fé ets artistes d' en temps passat, y es mateix temps, à fi de qu' ets artistes ò aficionats moderns aprenguen à respectá y á imitá aquelles òbres en quant sian aplicables ses séues formes y estils à ses necessitats y circumstancies que deuen havé d' atendre ses Belles Arts avuy en dia.

Per axò, aquesta societat Luliana, no solament admet lo que qualsevòl vulga cedi ò regalá *in totum*, sino també tots aquells relaulos y objectes que vulgan doná à conexe, ò subjectá à una restauració per mèdi des conseys que de bon grat donarán es sócios intel·ligents. Aquests derrés objectes romandrán allá ben custodiats en classe de depòsit sens que ni p' es dictámens ò consultes, ni per s' estatge ò exposició se fassi pagá rès à n' es séus propietaris.

Lo profitós que pòt arribá à essé aquesta esposició permanent, p' es mallorquins qu' estiman de bondeveres es bon nòm de sa nòstra Illa, no heu dirém nòltros si no que, si Déu heu vòl, heu dirá es temps.

Ara per ara s' ha vist ben clá que volé es podé, pues ha bastat qu' uns quants amichs de ses nòstres jòyes artístiques, donássin es sús, y tots à la una han correspost de tal manera qu' es Clèro y es particulás amb quatre dies han omplit es local d' aquell edifici fins à n' es punt que sa Comissió organitzadora s' ha vista impossibilitada de col·locá sa multitud de petits objectes que li oferian,

per falta de vidrieres y sales à propòsit. Però, ¡no hey ha que teme! dins pòch temps, si Déu heu vòl, se posará má à l' òbra y se dispondrá de lo necessari, (sense perjudicá, en rès ni per rès, es régimen y comoditat des señós col·legials) pues es número de sócios assentats voluntariament aumenta de cada dia, y ses cuòtes d' una pesseta mensual y més qu' axò, es séu entusiasme per constituí es *Museo* amb sa decència y espayosidat que à un establiment d' aquesta casta s' exijexen, farà que Palma puga oferí à n' es forastés una pròva de que coneix es mèrit y való arqueològich de ses pintures y demés còses que fins ara sòls ells matexos tenian ànsia de vení à treuremos d' entre ses tereñines per durlossen à fóra Mallorca comerciant amb so nòstro descuyt y amb sa nòstra ignorancia.

Ja sabeu lo qu' la d' essé es *Museo Lulià*, y si voleu veure còm s' ha comensat demá desde les deu des dematí fins à les dues des capvespre estarà ubèrt p' es qu' hey vajin. (S' entén que no es llòch d' anarhi amb señores, pues ets estatuts d' aquell Col·lègi no 'u permeten.)

Per últim: hò será advertiguem à n' es qui vulgan presentarhi qualche antiguedat en depòsit que se li donará es séu corresponent billet per resguart. Assuxí qu' estiga aprovat es Reglament, extractarem lo que creguem més interessant p' es nòstros lectós.

UN BEN ENTERAT.

UN MATRIMONI AVIAT FÉT.

—Jò vénch Lloyseta
Per fé una xarrada,
Si mos avenim
Ò no 'm fás la quantra...
Podria essé féssem...
—Però, Jaume, acaba,
Diguesmè: ¿què vòls?
Que no enténch paraula.
—Molt prest heu sabrás
Si escoltes y calles:
He fét coranta anys,
Som un fadrí encara,
Ni téach cap germá,
Ni tampòch germana,
Fa molt que moriren
Mumpare y mumare:
He quedat tot sòl
Amb una gran casa,
Y tot va girat
Perque dona hey falta:
No som afectat
De tení criada.
L' has de mantení,
Llavò te demana
Al méenos dos duros
De cada mesada;
Y axò Lloyseta
No me convé gayre.
He d' aguiá ses sopes

Ténch de fé bugada...
Que vòls que te diga,
Ses feynes de casa
No son per un hòmo
Molt apropiades.
Per axò Lloyseta,
¿Sabs qu' he pensat ara?
Si tròb una atlòta
Mitx acomodada
Y que me convenga...
—¡Oh! Ja 'u crech, n' hi ha tantes...
Si que 'n trobarás
Me pòts creure, Jaume.
—¡Per amor de Déu!
Lloyseta calla,
Que tú no m' enténs,
¡Axò es patí massa!
Molt sovint te dich,
Que ja n' he cercada,
Però que no 'n tròb
Que à mí 'm satisfassa,
Que sòls tú ets s' única
Que 'm convé y m' agrada.
No 'm fasses es sort
Y siasmè franca:
Diguesmè Lloyssa,
¿Puch tení esperansa?
Responmè, fé via,
Pensey bé y parla.
—¡Y quins bens téns tú?
Perque, fíet, Jaume,
Vuy posá es pèus plans
Antes de da passa,
Que no 'm succehís
En essé casada
Que trobás que s' hòmo
Va de doblés magre:
No vatx, no, d' axò,
Jò estich arregiada,
Ténch aquestes casats,
Precioses alhaques,
Un gran cordoncillo,
Molt bones recades
Montades de pèrles
A l' antiga usansa,
Vestits de satí,
Riquíssimes mantes,
Que tot axò era
De sa tia Càrme:
Jò, bé es veritat
Que no som molt guapa,
Patesch de sa vista,
Sempre ténch llegañes,
Pipelles, ja 'u veus,
Cap m' hen ha quedada.
Llavò aquesta boca
¡Per paga es tan ampla!
Y còm ja es barram
Casi tot me manca,
Contribuheix molt
A no ferme guapa;
Però del demés
Som jò còm ses altres,
Crech tení bon tracto,
Molt ben educada,
També som pròu bona
Per feynes de casa,
Y estauviadora
Còm qualsevòl altre.
Ara diguem tú
Si axò bé t' agrada,
Perque si tenguésses
Tant còm jò, desd' ara,
Mos arreglariam...
Meèm, contau, Jaume.
—Lo primé de tot,
Te vuy dá les gracias;
M' has llevat un pès
Que ja m' abrumava,

No esperava es sí
Al ménos per ara:
Sobre axò que dius,
Vas equivocada:
Jò, no 't mir tan llétja,
Ans te tròb molt guapa;
Tots hem de tení
Un defècte ò s'altre,
Jò ja trèch *maleta*
Bastant abultada;
Y amb axò no crech
Essè lletx encara.
—Y doblés que 'n téns,
Ó tèrres, ò cases?
—Ténch s' adobaría
Que la m'han llogada.
Me trèu bona renda
Y moltes ganancies;
Llavò es pís qu' habit,
Qu' era de mumare,
Es hermós y gran,
Hey ha bon motblatge:
Ròbes si que 'n ténch,
May en tendré falta;
Sa tieta Bèt
De sa ròba blanca
Me vá dexá hereu;
Llavò es germanastra
Y es conco En Tòfol,
També me dexáran
Dèu duros per hòm
Amb tots es séus *trages*
Ténch tretze levites,
Sòls que me son amples
Perque son antigues,
No han vist ma de sastre;
Crech que des méu avi
N' hi ha al ménos quatre
Y ja es rabassavi
Empleá ses altres;
Si à s' esquena hey féssin
Una bona basta
Estich jò segú
Caurian pintades,
M' estarian bé;
Y es una llástima
Que no me 'n servesca,
No están gens arnades,
Son de ròba bona,
No hey veuen cap taca.
Ténch una esclavina,
Una bona capa,
Y, ¿que vòls que 't diga?
Ròba no me 'n manca,
Y graciés à Déu
Groquetes no 'n faltan;
Fént economíes,
Gastant pòch à plassa,
No aná de teatros
Ni altres espectacles,
He arreplegadet
A dins una caxa
Un bon capital
Que per nòltros basta.
—Ydò casemmós,
Y aviat Jaume,
Que tú ets més guapo
Que jò no 'm pensava.

SEN GURRIÓ.

ADAGIS PAGESOS DES MES DE FABRÉ.

Febreret curt, pitjó que turch.
Si la Mare de Déu plòra, s' hivèrn es

fòra; si la Mare de Déu riu, lluný es s' estiu.

Si ténch caló p' es Fabrè, per Pascua tremolaré.

Ja may ha passat Fabrè, sense vestí s' ametlé.

Des més de Fabrè ses aygos, fems es-talvian al amo.

Sant Maciá, s' oronella vé y es tort s' en vá.

Flò de Fabrè, umpl es grané.

Si axercólas ets sembrats, los veurás multiplicats.

Añy d' aubons, añy de cavayons.

XEREMIADES.

DIÁLOGOS

pillats al vòl un vespre que en es Teatro feyan

LA MUERTE EN LOS LÁBIOS.

(Dins es corredós de baix, à un rotlet, després des segon acte.)

—¿Heu vist may rès milló? Després d' En Shakespeare vé n' Echegaray.

—¡Oh! sí, ¿qui heu dupta? En Shakespeare era fi d' un carnicé, però n' Echegaray es sortit més matadó, y no de pòch. Es molt possible qu' arrib à matá es séu pròpi ingèni, amb sa séua ploma.

(Dins un palco de segona fila, tres señores.)

—No sé perque demunt ses taules han de trèure à ròtlo la Santíssima Trinidad, y es mistèris de Déu y sa mala fi de desbarats que 'n Teologia han dit ets hòmos.....

—Jò no n' hé entés paraula. Però m' estrañia molt que na Margalida y es séu enamorat que 's diuen catòlichs se fassin ses sopes amb aquells heretges.

—Tampòch heu enten ch jò; però qual-sevòl veu que tot aquest drama es una xèrxa de heregies.

(Dalt sa cassòla à sa darrera fila.)

—Mira: tant m' agrada axò còm una brèga de cans de bòu. D' aquí no los sentím, però ¡basta veurerlos!

—¡Bona fonsió! No 'u paga es dos reals. Ja m' ho dirás en essè hora de fé *bamballetes*.

NOU DECÁLOGO.

Ets hòmos d' un altre temps tenian més còr que cap. Es d' avuy en dia ténen més cap que còr. Es perque succeheix axí demanuhó à n' es sistemes d' enseñansa qu' hey ha establits y vos ho dirán.

Ses matemátiques son ses ciències que predominan demunt totes y axí veym que s' hòmo modèrn desde jove

s' avèsa à sumá y restá y ja no surt de sa parada de ses sèbes.

Es Manaments de la lley de Déu qu' era sa ciència des còr y que es sa base de totes ses ciències y fins y tot de sa societat humana, s' han hagut de resentí d' aquesta variació de idèes. Primé s' hòmo que volia aná dret procurava no olvidá es dèu Manaments y emprá sa séua vida en amar à Déu y al pròxim. Avuy en dia s' hòmo que vòl ò es pensa aná dret no pensa més que 'n so fersè rich.

D' aquí vé que molts hajan mudat es dèu Manaments qu' existian d' ensá que el mon es mon, amb sos que seguexan que voldriam veure desterrats del tot per lo dolents que son.

Es Manaments de la Lley del Mon per fersè richs, son dèu.

Es tres primés pertañen à s' honra de s' hòmo y ets altres sèt à s' explotació del prohisme.

El primer. Amarás es trabay sobre totes les còses.

El segon. No farás feynes en vá ò sense paga.

El tercer. Emprarás totes ses fèstes en fé contes y cobranses.

El quart. Honrarás caxa y bossa y prosperarás llargament sobre la terra.

El quint. No gastarás.

El sisé. No te casarás.

El seté. No vestirás.

El vuyté. No menjarás, ni beurás, ni 't devertirás.

El nové. No desitjarás la muller de ton prohisme.

El decé. No desitjarás es bens de ton prohisme en no essè à fòrsa de barato ò regalats.

Aquets dèu Manaments s' enclòuen en dos, axò es, amar es trabay sobre totes les còses; y es doblés còm à tú mateix.

RECEPTA

per curá de tot mal, preservarsè de tota malaltia, assegurarsè un estar alegre, y allargarsè la vida fins à la mòrt.

Pendrás un manadet de rèls d' *alegría*; dues lliures de *pòch se me 'n dona*; dues dotzenes de fuyes de *bon profit li fassa*; un sòu de *bella basca 'm fa*; mitja unsa de *qui no li agrada que no 'n menj*; dues cuyerades de sa célebre conserva *qui vòl viure de tot s' ha de riure*; una picada de *pòca vergoña*; un' arròva de *fétja*; un pòch d' *escòrxa de que 'm fa à mí*; tres brotets de *qui ha fèt 'vuy farà demá*; una escudella plèna de *cantau, cantau*; y catorze dracmes de *si téns pá dí fèt sopes*.

Tot axò heu escaufarás riguent y heu posarás à bollí dins un' òlla davall es capsal des llit, y t' hi ajaurás posanthi es cap demunt. L' endemá heu treurás y quant conexerás qu' han bollit abas-

